УДК 364:005.8:005.336.2
DOI https://doi.org/10.32782/humanitas/2026.4.19

Ірина САВЕЛЬЧУК
доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної роботи та консультування, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, м. Київ, Україна, 04053
ORCID: *0000-0001-6813-4548*

Бібліографічний опис статті: Савельчук, І. (2026). Проєктні методи практики соціальної роботи з вразливими категоріями населення. *Ввічливість. Humanitas*, 4, 165–174, doi: https://doi.org/10.32782/humanitas/2026.4.19

ПРОЄКТНІ МЕТОДИ ПРАКТИКИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ВРАЗЛИВИМИ КАТЕГОРІЯМИ НАСЕЛЕННЯ

У статті здійснено теоретичне обґрунтування проєктних методів як цілісного інструментарію практики соціальної роботи з вразливими категоріями населення. Показано, що ускладнення та диференціація потреб вразливих груп в умовах сучасних суспільних і воєнних викликів зумовлюють необхідність застосування комплексних, адресних і гнучких способів соціального втручання. Уточнено співвідношення понять «соціальне проєктування», «соціальний проєкт», «проєктна діяльність» та «проєктні методи». У дослідженні застосовано теоретичний аналіз і синтез наукових джерел, порівняння та узагальнення наукових підходів, систематизацію проєктних методів відповідно до їх функціонального призначення у практиці соціальної роботи. Результати дослідження засвідчили взаємозв'язок технологізації та гуманізації як засад застосування проєктних методів. За домінуючою функцією у процесі соціального втручання систематизовано п'ять груп проєктних методів: діагностично-аналітичні, проєктувально-прогностичні, ресурсно-мобілізаційні та партнерські, реалізаційно-координаційні, моніторингово-оцінювальні та рефлексивні. Обґрунтовано, що їх застосування має варіативний характер і визначається комплексністю потреб, ресурсами, бар'єрами, ризиками та умовами конкретної соціальної ситуації. Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання запропонованої систематизації для обґрунтованої доцільності вибору й поєднання проєктних методів у роботі з різними вразливими категоріями населення. Перспективи подальших досліджень пов'язані з емпіричною апробацією запропонованої систематизації та визначенням критеріїв оцінювання дієвості застосування проєктних методів.

Ключові слова: *проєктні методи, соціальна робота, вразливі категорії населення, соціальне проєктування, соціальне втручання, проєктна діяльність, соціальні працівники, внутрішньо переміщені особи, громадські організації.*

Iryna SAVELCHUK
Doctor of Sciences in Education, Professor, Professor at the Department of Social Work and Counseling, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, 18/2 Bulvarno-Kudriavska str., Kyiv, Ukraine, 04053
ORCID: *0000-0001-6813-4548*

To cite this article: Savelchuk, I. (2026). Proiektni metody praktyky sotsialnoi roboty z vrazlyvymy katehoriiamy naselennia [Project-based methods in social work practice with vulnerable groups]. *Vvichlyvist. Humanitas*, 4, 165–174, doi: https://doi.org/10.32782/humanitas/2026.4.19

PROJECT-BASED METHODS IN SOCIAL WORK PRACTICE WITH VULNERABLE GROUPS

The article provides a theoretical substantiation of project-based methods as an integrated set of tools for social work practice with vulnerable groups. It demonstrates that the increasing complexity and differentiation of the needs of vulnerable groups amid contemporary social and wartime challenges necessitate comprehensive, targeted, and flexible approaches to social intervention. The relationships among the concepts of "social project design," "social project,"

© І. Савельчук, 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

"project activity," and "project-based methods" are clarified. The study employs theoretical analysis and synthesis of scholarly sources, comparison and generalisation of theoretical approaches, and the systematisation of project-based methods according to their functional roles in social work practice.

The findings reveal the interrelationship between procedural structuring and humanisation as foundations for the application of project-based methods in social work practice. Based on their dominant functions within the social intervention process, five groups of project-based methods are systematised: diagnostic-analytical; project design and forecasting; resource mobilisation and partnership-building; implementation and coordination; and monitoring, evaluation, and reflection. It is substantiated that the application of these methods should be adapted to the complexity of needs, available resources, barriers, risks, and the specific context of each social situation.

The practical significance of the findings lies in the potential use of the proposed systematisation to support the evidence-informed selection and combination of project-based methods in social work with different vulnerable groups. Further research should focus on the empirical validation of the proposed systematisation and the development of criteria for assessing the practical utility and outcomes of project-based methods.

Keywords: *project-based methods, social work, vulnerable groups, social project design, social intervention, project activity, social workers, internally displaced persons, non-governmental organisations.*

Актуальність. Сучасні воєнні та суспільні трансформації в Україні суттєво змінюють характер соціальної вразливості та відповідно ускладнюють завдання практики соціальної роботи. Збільшення кількості внутрішньо переміщених осіб, ветеранів війни та членів їхніх сімей, осіб, які зазнали травматичного досвіду, поряд із загостренням проблем дітей, людей похилого віку та інших вразливих категорій населення супроводжується не лише кількісним зростанням потреб у соціальній підтримці, а й їх диференціацією, взаємозалежністю та динамічністю. Соціальні, психологічні, економічні, правові, освітні та інші проблеми дедалі частіше утворюють складні конфігурації вразливості, що потребують переходу від фрагментарного реагування на окремі запити до комплексних, гнучких та орієнтованих на потреби людини практик соціального втручання.

За таких умов змінюється й логіка організації соціальної роботи. Комплексність проблем вразливих категорій населення потребує поєднання оцінювання потреб і ресурсів, визначення пріоритетів втручання, конструювання адресних рішень, залучення різних суб'єктів і ресурсів, міжсекторальної взаємодії, участі самих отримувачів соціальних послуг та оцінювання досягнутих змін. Це актуалізує пошук такого інструментарію практики соціальної роботи, який дозволяв би не тільки реагувати на окремі прояви соціальної проблеми, а вибудовувати цілісну логіку її розв'язання з урахуванням специфіки складних життєвих ситуацій, ресурсного потенціалу та суб'єктності цільової групи.

У цьому контексті особливого значення набуває проєктний підхід, який дедалі активніше використовується у сфері соціальних послуг, діяльності територіальних громад, громадських і благодійних організацій, гуманітарних та міжнародних програм. Його поширення пов'язане з можливістю поєднувати цільову орієнтованість соціального втручання з мобілізацією ресурсів, міжвідомчою та міжсекторальною взаємодією, упровадженням соціальних інновацій і пошуком сталих рішень соціальних проблем. Водночас потенціал проєктного підходу не вичерпується розробленням і реалізацією соціальних проєктів як організаційно оформлених ініціатив. Для практики соціальної роботи принципового значення набуває безпосередньо процес соціального втручання, де вихідною точкою є не сам проєкт, а комплекс потреб, ресурсів і можливостей конкретної цільової групи. З одного боку, проєктна діяльність активно інтегрується у практику соціальної сфери та використовується для розроблення соціальних послуг, реалізації інноваційних ініціатив, залучення ресурсів і розвитку партнерства. З іншого, проєктний підхід значною мірою продовжує осмислюватися в організаційно-управлінському, програмному або грантовому контексті, тоді як проєктні методи як цілісний інструментарій безпосередньої практики соціальної роботи з вразливими категоріями населення залишаються недостатньо систематизованими.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасний науковий дискурс проєктного підходу в соціальній роботі демонструє поступове зміщення дослідницького фокусу від розуміння соціального проєктування переважно як способу конструювання бажаного стану соціального об'єкта до його осмислення як комплексного механізму організації соціаль-

них змін. Окремий напрям досліджень формують праці, у яких соціальне проєктування осмислюється як спосіб концептуалізації та конструювання соціальних змін, що поєднує проблемно-аналітичний, прогностичний і технологічний виміри соціальної роботи (Коляда & Коляда, 2021; Романовська, 2020; Матюшенко, 2022; Серга & Щербина, 2024). Важливим у цьому контексті є перенесення акценту з проєкту як кінцевого продукту на проєктування як спосіб організації професійного реагування на соціальну проблему, що наближає його до безпосередньої практики соціальної роботи (Швед, 2023).

Водночас у сучасному науковому дискурсі простежується розширення функціонального призначення соціальних проєктів, яке виходить за межі традиційного планування та ресурсного забезпечення окремої соціальної ініціативи. Дедалі виразніше проєкт визначають як середовище апробації та впровадження соціальних інновацій, здатне забезпечувати адаптацію соціальних послуг до нових потреб населення, активізацію ресурсів громад та формування нових моделей взаємодії між суб'єктами соціальної сфери. Такий вектор простежується у дослідженнях соціальних проєктів як інструменту інновацій у соціальній роботі (Коломієць & Демиденко, 2023), інновацій як чинника якісних трансформацій соціальної практики (Савельчук & Котикова, 2022), проєктних форм активізації молоді у громаді (Коломієць, Демиденко & Рожко, 2025), а також інноваційних соціальних послуг, що реалізуються в межах гуманітарних програм та впливають на стійкість громад (Савельчук, 2026). У цьому контексті проєктність набуває подвійного значення: з одного боку, вона забезпечує структурованість соціального втручання, а з іншого – створює простір для пошуку, апробації та адаптації нових рішень відповідно до мінливих соціальних потреб вразливих категорій населення.

Аналогічний перехід від окремих інноваційних ініціатив до системного бачення соціальних змін простежується у зарубіжних дослідженнях. Інновація в соціальній сфері розглядається як процес, що проходить послідовні стадії від мобілізації та проєктування до інтеграції, масштабування й системної трансформації (Lefevre, Hampson & Goldsmith, 2023). Водночас здатність соціальних працівників ініціювати зміни дедалі частіше пов'язується з виходом за межі функції безпосереднього надання допомоги та переходом до мобілізації ресурсів, формування партнерств і створення нових способів реагування на сталі соціальні проблеми (Nouman & Cnaan, 2024). Дослідження недержавних надавачів соціальних послуг додатково засвідчують, що інноваційність виникає не лише через запровадження нової соціальної послуги, а й через перебудову способів взаємодії між суб'єктами, комбінування ресурсів та адаптацію моделей допомоги до конкретного соціального контексту (Bozic, 2022). Отже, зарубіжний дискурс розширює розуміння проєктно орієнтованої практики через її зв'язок із соціальними інноваціями, ресурсною мобілізацією, партнерською взаємодією та системністю соціальних змін.

Наукове осмислення технологічного виміру проєктно орієнтованої практики соціальної роботи охоплює значення соціальної діагностики для співвіднесення проблеми з потребами та ресурсами цільової групи (Гуцуляк, 2025), диференціацію соціальних проєктів відповідно до характеру проблеми, суб'єктів і масштабів втручання (Лях, 2024), оцінювання соціальної спрямованості та результатів проєктної діяльності засобами соціального аудиту (Чайка & Цокур, 2025), а також критичну рефлексію професійних рішень і практик (Morley et al., 2023). Представлені дослідження розкривають окремі функціональні аспекти проєктно орієнтованої практики, проте не інтегрують їх у цілісний інструментарій соціального втручання.

Проте специфіка соціальної роботи не дозволяє зводити проєктні методи лише до технологічно впорядкованої сукупності процедур, зокрема у роботі з вразливими категоріями населення. Дослідження проєктного підходу в роботі з людьми, які живуть з ВІЛ, в умовах війни (Бутенко & Тулін, 2025), міжвідомчої взаємодії у консультуванні вразливих груп (Карпенко, Савельчук & Котелевець, 2026) та особливостей соціальної роботи з травматичним досвідом (Столярик & Семигіна, 2026) засвідчують спільну тенденцію: ускладнення потреб вразливих категорій зміщує практику від ізольованого надання окремої послуги до комплексного втручання, що

потребує координації ресурсів, міжпрофесійної взаємодії та врахування індивідуального досвіду, ресурсів і позиції отримувачів соціальних послуг. У зарубіжному дискурсі цей напрям набуває інтегративного характеру: соціальні інновації розглядаються через взаємодію різних суб'єктів, формування нових практик включення та зміну усталених моделей реагування на потреби вразливих груп (Campomori, Casula & Kazepov, 2023). Водночас дослідження практики державних соціальних служб показують ризики надмірної технологізації, за якої формалізація процедур здатна зміщувати фокус із допомагаючих відносин на технічне виконання адміністративних вимог (Sinai-Glazer & Krane, 2023). Ця суперечність є принциповою для розуміння проєктних методів у соціальній роботі: їх структурованість має забезпечувати керованість і послідовність втручання, але не повинна нівелювати клієнтоцентричність, гнучкість, участь отримувачів послуг та чутливість до їх життєвого досвіду й соціальних проблем. Узагальнення наукових підходів засвідчує, що сформовані напрями досліджень розкривають різні, проте взаємопов'язані виміри проєктно орієнтованої соціальної роботи. Це актуалізує необхідність теоретичного обґрунтування та систематизації проєктних методів саме як цілісного інструментарію безпосередньої практики соціальної роботи з вразливими категоріями населення.

Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні та систематизації проєктних методів як цілісного інструментарію практики соціальної роботи з вразливими категоріями населення, визначенні їх змісту, функціональної структури та особливостей застосування відповідно до комплексних потреб цільових груп.

Виклад основного матеріалу дослідження. У контексті досліджуваної проблеми принципового значення набуває уточнення змісту поняття «проєктні методи практики соціальної роботи», оскільки категорії «соціальне проєктування», «соціальний проєкт», «проєктна діяльність» і «проєктні методи» функціонують у спільному проблемному полі практичної соціальної роботи, проте відображають різні рівні організації соціальних змін. У науковому дискурсі соціальне проєктування набуває трактування не лише як процедури розроблення окремого проєкту, а як соціально-технологічного та методологічного підходу до конструювання бажаного стану соціального об'єкта, прогнозування змін і пошуку способів розв'язання суспільних проблем (Романовська, 2020; Матюшенко, 2022; Серга & Щербина, 2024). Така позиція дозволяє розглядати його передусім як рівень проєктної діяльності соціальних працівників, на якому соціальна проблема трансформується у концептуально обґрунтовану модель бажаних змін.

Водночас перехід від конструювання бажаних змін до їх практичного втілення зміщує аналітичний фокус із соціального проєктування на **соціальний проєкт і проєктну діяльність.** Соціальний проєкт у такому розумінні виступає організаційно оформленою моделлю реалізації запланованої зміни, тоді як проєктна діяльність охоплює процес її розроблення, ресурсного забезпечення, реалізації та оцінювання. Проте проєктна діяльність і проєктні методи практики соціальної роботи не є тотожними поняттями. Перша характеризує організаційно-діяльнісний формат розроблення та реалізації соціального проєкту, тоді як другі доцільно пов'язувати зі способами організації самого соціального втручання. Таке розмежування набуває принципового значення у роботі з вразливими категоріями населення, оскільки професійні дії соціальних працівників виступають ключовими для вирішення комплексної соціальної проблеми та потреб людини, групи або громади, для розв'язання яких їх проєктна діяльність виконує інструментальну функцію.

Концептуалізація проєктних методів як цілісного інструментарію соціальної роботи потребує визначення засад їх застосування у професійному соціальному втручанні. Сучасна практика реалізації соціальних проєктів дозволяє виявити дві взаємопов'язані тенденції. Перша тенденція полягає у посиленні технологізації засад соціального проєктування, зокрема: структуруванні етапів, процедур діагностики, планування, ресурсного забезпечення, моніторингу й оцінювання. Друга тенденція відображає гуманізацію засад проєктно орієнтованої практики соціальної роботи через посилення клієнтоцентричності, міжсекторальної взаємодії, ресурсного підходу та адаптації втручань до потреб конкретних цільових

груп. Саме поєднання цих тенденцій створює підґрунтя для розуміння соціального проєкту як організаційної форми діяльності, а застосування проєктних методів як інструментарію практики соціальної роботи.

Технологізація проєктно орієнтованої практики соціальної роботи з вразливими категоріями населення пов'язана з необхідністю переведення складної соціальної проблеми у систему взаємопов'язаних і керованих професійних дій. Застосування проєктних методів у практиці соціальної роботи передбачає встановлення логічного зв'язку між діагностованою проблемою, комплексними потребами цільової групи, цілями соціального втручання, ресурсами, професійними діями та очікуваними соціальними змінами. Тому принципового значення набуває не формальне дотримання послідовності проєктних етапів, а обґрунтованість причинно-наслідкових зв'язків між ними: результати діагностики мають визначати зміст проєктованого втручання, обрані методи відповідати характеру виявлених потреб, ресурси забезпечувати можливість реалізації запланованих дій, а критерії оцінювання відображати очікувані соціальні зміни для цільової групи.

Технологічна впорядкованість інноваційного процесу простежується через послідовність його стадій, а саме: від мобілізації та проєктування до інтеграції, масштабування й системних змін (Lefevre et al., 2023). Отже, технологізація забезпечує процесуальну цілісність проєктних методів, тим самим здійснюється перетворення окремих професійних дій на логічно пов'язані етапи соціального втручання.

Водночас технологічна впорядкованість сама по собі не гарантує відповідності втручання цінностям і завданням соціальної роботи. Особливо це стосується практики з вразливими категоріями населення, де надмірна стандартизація може призводити як до спрощення складної життєвої ситуації людини, так і до формалізації потреб, показників і процедур (Sinai-Glazer & Krane, 2023). Відтак технологізація потребує врівноваження гуманізацією проєктно орієнтованої практики.

Гуманізація передбачає зміщення фокусу з управління проєктом як організаційною одиницею на людину як суб'єкта соціальних змін. За таким підходом представники вразливих категорій населення розглядаються не лише як цільова група соціального втручання, а передусім як його активні суб'єкти, залучені до визначення власних потреб, пріоритетів, доступних ресурсів, прийнятних способів підтримки та оцінювання досягнутих змін.

Проєктне втручання відповідно набуває не тільки проблемно орієнтованого, а й ресурсного характеру: поряд із визначенням дефіцитів і ризиків важливим стає виявлення індивідуальних, сімейних, групових і громадських ресурсів, здатних підтримувати позитивні зміни. Комплексність потреб вразливих категорій населення актуалізує міжвідомчу координацію та інтеграцію різних ресурсів підтримки (Карпенко et al., 2026), тоді як робота з наслідками травматичного досвіду потребує відмови від нормативного нав'язування очікуваних позитивних змін і визнання індивідуальності процесів відновлення та ресурсів людини (Столярик & Семигіна, 2026), формування нових способів взаємодії та включення у процеси соціальної інтеграції (Campomori et al., 2023). Отже, гуманізація визначає ціннісно-суб'єктний вимір проєктних методів і запобігає перетворенню проєктної діяльності на стандартизований алгоритм впливу на отримувача соціальних послуг.

Важливо, що технологізацію та гуманізацію проєктної діяльності в сфері надання соціальних послуг не доцільно протиставляти. Відсутність технологічної визначеності створює ризик фрагментарності й ситуативності допомоги; натомість домінування технологічної логіки без гуманістичного виміру може призвести до стандартизації втручання та зниження суб'єктності його учасників**.** Тому проєктні методи практики соціальної роботи доцільно розглядати як інструментарій, у якому структурованість процесу соціальних змін поєднується з його клієнтоцентричним і ресурсно орієнтованим характером.

Зіставлення цих характеристик проєктно орієнтованої практики дозволяє визначити принципи застосування проєктних методів у роботі з вразливими категоріями населення. На нашу думку, до таких принципів доцільно віднести клієнтоцентричність, адресність, комплексність, ресурсну орієнтованість, міжсекторальність, адаптивність, орієнтованість

на результат та сталість. Вони не є ізольованими нормативними вимогами, а утворюють взаємопов'язану систему проєктного втручання, що реалізується у практичній соціальній роботі**.** Саме інтеграція цих принципів дозволяє перейти від проєктної діяльності як організаційної форми до проєктних методів як професійного інструментарію практики соціальної роботи з вразливими категоріями населення.

Критерієм виокремлення проєктних методів має виступати не їх належність до певного етапу управління проєктом, а функція, яку вони виконують у процесі перетворення потреб вразливої категорії населення на цілеспрямоване соціальне втручання та досягнуті соціальні зміни.

Такий підхід ґрунтується на тому, що проєктне втручання має забезпечувати послідовний перехід від діагностики соціальної ситуації до обґрунтування рішення, його спільного проєктування, ресурсного забезпечення, практичної реалізації та оцінювання отриманих результатів. У наукових дослідженнях ці функції представлені переважно фрагментарно: через значення соціальної діагностики у проєктній діяльності (Гуцуляк, 2025), особливості соціального проєктування (Романовська, 2020; Серга & Щербина, 2024), ресурсно-організаційні можливості соціальних інновацій (Bozic, 2022; Nouman & Cnaan, 2024), міжвідомчу взаємодію в роботі з вразливими групами (Карпенко et al., 2026), соціальний аудит (Чайка & Цокур, 2025) та критичну рефлексію практики (Morley et al., 2023). Їх інтеграція відповідно до функціонування соціального втручання дає підстави систематизувати проєктні методи у п'ять взаємопов'язаних груп: 1) діагностично-аналітичні, 2) проєктувально-прогностичні, 3) ресурсно-мобілізаційні та партнерські, 4) реалізаційно-координаційні, 5) моніторингово-оцінювальні та рефлексивні.

Діагностично-аналітичні методи виконують вихідну функцію, оскільки забезпечують перехід від загального уявлення про соціальну проблему до обґрунтованого розуміння її проявів, причин, структури, масштабів, ресурсів та специфічних потреб цільової групи. Їх значення для проєктно орієнтованої практики полягає в тому, що соціальна проблема не може автоматично ототожнюватися з потребою людини чи групи: одна й та сама формально визначена категорія вразливості може охоплювати істотно різні життєві ситуації, ресурси та бар'єри. Саме тому соціальна діагностика виступає не формальним початковим етапом проєкту, а механізмом обґрунтування подальшого втручання (Гуцуляк, 2025). До цієї групи можуть бути віднесені оцінювання потреб, оцінювання ресурсного потенціалу людини/групи/громади, аналіз проблем і причинно-наслідкових зв'язків, аналіз зацікавлених сторін, аналіз ризиків і контексту.

Наступну групу становлять проєктувально-прогностичні методи, функціональним призначенням яких є трансформація результатів діагностики у модель бажаних соціальних змін і визначення логіки їх досягнення. Саме на цьому рівні відбувається перехід від знання про проблему до обґрунтування того, яке втручання потенційно здатне змінити виявлену ситуацію. Теоретичне розуміння соціального проєктування як цілеспрямованого конструювання майбутніх змін підтверджує необхідність встановлення логічного зв'язку між вихідною проблемою, цілями, діями та очікуваними результатами (Коляда & Коляда, 2021; Романовська, 2020; Серга & Щербина, 2024). До цієї групи доцільно віднести дерево проблем і дерево цілей, моделювання соціального втручання, теорію змін, логіко-структурне проєктування, сценарне проєктування, визначення результатів та індикаторів їх досягнення. Прогностичний компонент при цьому має особливе значення, оскільки дозволяє оцінити не тільки бажаність запланованих змін, а й можливі ризики, альтернативні сценарії та передумови їх сталості.

Окрему функцію виконують ресурсно-мобілізаційні та партнерські методи. Їх виокремлення зумовлене тим, що комплексні проблеми вразливих категорій переважно виходять за межі компетенції та ресурсних можливостей одного фахівця, установи або мережі. Тому проєктне рішення потребує встановлення відповідності між структурою потреб цільової групи та системою ресурсів, необхідних для їх задоволення (фінансові, професійні, інституційні, інформаційні, соціальні, громадські та особистісні ресурси). Міжвідомча взаємодія у сфері соціальних послуг розширює можливості комплексного реагування на потреби

вразливих груп (Карпенко et al., 2026), тоді як дослідження соціальних інновацій засвідчують значення ресурсної мобілізації, мережевої взаємодії та недержавних суб'єктів у формуванні нових моделей соціальної підтримки (Bozic, 2022; Nouman & Cnaan, 2024). До цієї групи належать картування доступних ресурсів, їх залучення та інтеграція, залучення стейкхолдерів, побудова партнерських мереж, міжвідомча координація, міжсекторальне партнерство, командна взаємодія та залучення ресурсів громади. Їх результатом має бути не саме партнерство як формальна характеристика проєкту, а розширення ресурсної спроможності соціального втручання.

Реалізаційно-координаційні методи забезпечують переведення спроєктованого рішення у практичні дії та узгодження діяльності всіх залучених суб'єктів. Їх функціональна специфіка полягає в тому, що соціальне втручання реалізується в динамічному середовищі, а отже, початково визначений план заходів не може розглядатися як незмінний алгоритм. У процесі реалізації можуть змінюватися потреби отримувачів соціальних послуг, доступність ресурсів, склад учасників, зовнішні ризики та інституційні умови. Саме тому реалізація проєкту потребує не тільки виконання запланованих заходів, а координації, комунікації та адаптивного коригування професійних дій. Інноваційна практика у соціальній сфері також характеризується переходом від розроблення рішення до його інтеграції та подальшого поширення, що вимагає організаційної адаптації на різних стадіях реалізації (Lefevre et al., 2023). До цієї групи можна віднести координацію проєктних інтервенцій, командне управління, оперативне планування, комунікаційні методи, управління взаємодією учасників, адаптивне коригування заходів та управління ризиками в процесі реалізації.

Завершальну функціональну групу становлять моніторингово-оцінювальні та рефлексивні методи. Саме це розмежовує оцінювання активностей і оцінювання соціальних результатів. Соціальний аудит розширює можливості оцінювання соціальної спрямованості та результатів діяльності організацій третього сектору (Чайка & Цокур, 2025), тоді як критична рефлексія дозволяє переглядати професійні припущення, способи взаємодії та наслідки прийнятих рішень (Morley et al., 2023). Відповідно, ця група охоплює моніторинг процесу та результатів, оцінювання досягнутих змін, оцінювання соціального впливу, соціальний аудит, збір зворотного зв'язку, критичну рефлексію та аналіз сталості результатів. Рефлексія при цьому завершує не саме втручання, а певний його цикл, оскільки отримані результати створюють нову інформаційну основу для коригування або повторного проєктування наступних дій.

Специфіка застосування проєктних методів визначається не стільки формальною належністю людини до певної вразливої категорії, скільки конфігурацією її потреб, ресурсів, бар'єрів, ризиків і рівнем суб'єктної участі у процесі соціального втручання. Таким чином, запропонована систематизація не передбачає жорсткого закріплення окремого методу за певним етапом проєкту. Критерієм віднесення методу до відповідної групи є його домінуюча функція у процесі соціального втручання, тоді як у реальній практиці один і той самий метод може виконувати декілька взаємопов'язаних функцій.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Проєктні методи набувають важливого значення у сучасній практиці соціальної роботи з вразливими категоріями населення, оскільки забезпечують можливість комплексного та структурованого реагування на соціальні проблеми, що характеризуються взаємопов'язаністю, динамічністю та варіативністю соціальних потреб. Їх доцільно розглядати як цілісний інструментарій організації соціального втручання, що забезпечує перехід від виявлення й оцінювання потреб цільових груп до проєктування соціальних змін, мобілізації ресурсів, реалізації запланованих дій та оцінювання досягнутих результатів.

Теоретичний аналіз дозволив визначити взаємозв'язок технологізації та гуманізації як засад застосування проєктних методів у практиці соціальної роботи. Технологізація забезпечує структурованість, послідовність і оцінюваність соціального втручання, тоді як гуманізація орієнтує його на потреби, ресурси, життєвий досвід і суб'єктність отримувачів соціальних послуг. Поєднання цих засад створює підґрунтя для комплексного,

адресного, ресурсно орієнтованого та адаптивного застосування проєктних методів відповідно до специфіки соціальної ситуації. За домінуючою функцією у процесі соціального втручання систематизовано п'ять взаємопов'язаних груп проєктних методів: діагностично-аналітичні, проєктувально-прогностичні, ресурсно-мобілізаційні та партнерські, реалізаційно-координаційні, моніторингово-оцінювальні та рефлексивні. Їх поєднання забезпечує цілісність соціального втручання та можливість його коригування відповідно до змін потреб, ресурсів і умов життєдіяльності цільових груп. Водночас запропонована систематизація не передбачає жорсткого закріплення окремих методів за певними етапами проєктної діяльності соціальних працівників, оскільки в реальній практиці вони можуть виконувати взаємопов'язані функції залежно від характеру соціальної проблеми та контексту їх застосування. Специфіка застосування проєктних методів у роботі з вразливими категоріями населення визначається характером і комплексністю їх потреб, наявними ресурсами, бар'єрами, ризиками та умовами конкретної соціальної ситуації. Це зумовлює необхідність гнучкого поєднання різних груп проєктних методів та дозволяє розглядати їх як варіативний інструментарій розроблення і реалізації комплексних, адресних та сталих рішень соціальних проблем.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в емпіричній апробації запропонованої систематизації проєктних методів у практиці соціальної роботи з різними вразливими категоріями населення, визначенні особливостей їх поєднання залежно від характеру та комплексності потреб цільових груп, а також розробленні критеріїв оцінювання дієвості їх застосування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бутенко, Н., Тулін, К. Проєктний підхід у роботі з ЛЖВ у період війни. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*, 2025. № 1(56), С. 32–38. https://doi.org/10.24144/2524-0609.2025.56.32-38

2. Гуцуляк, Л. Роль соціальної діагностики в проєктній діяльності. *Ввічливість. Humanitas*, 2025. № 1, С. 44–48. https://doi.org/10.32782/humanitas/2025.1.7

3. Карпенко, О., Савельчук, І., Котелевець, А. Організація консультування для вразливих груп населення як форма міжвідомчої взаємодії у сфері соціальних послуг. *Соціальна робота та освіта*, 2026. № 13(1), С. 39–49. https://doi.org/10.25128/2520-6230.26.1.3

4. Коломієць О. Г., Демиденко Т. М. Соціальні проєкти як інструмент впровадження інновацій у соціальній роботі. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». 2023. № 2(53). С. 61–66. https://doi.org/10.24144/2524-0609.2023.53.61-66

5. Коломієць, О., Демиденко, Т., Рожко, Н. Молодіжні соціальні проєкти і програми як інструменти активізації молоді у громаді. *Соціальна робота та соціальна освіта*, 2025. № 2(15), С. 200–207. https://doi.org/10.31499/2618-0715.2(15).2025.343536

6. Коляда, Т., Коляда , Н. Соціальне проєктування як творчий процес. *Соціальна робота та соціальна освіта*, 2021. № 2(7), С. 35–42. https://doi.org/10.31499/2618-0715.2(7).2021.244073

7. Лях, В. Підходи до класифікації соціальних проєктів громадських організацій. *Ввічливість. Humanitas*, 2024. № 2, С. 72–79. https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.2.11

8. Матюшенко О. Б. Соціальний дизайн: теоретичні підходи до визначення. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: Право, державне управління та адміністрування*, 2022. № 4. https://doi.org/10.54929/2786-5746-2022-4-02-01

9. Романовська Л. Особливості соціального проєктування в соціальній роботі. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах.* 2020. Т. 1, № 68. С. 104–108. https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.68-1.21

10. Савельчук І.Б., Котикова О.М. Інновації як чинник якісних змін в соціальній роботі та соціальній освіті. *Соціальна робота та соціальна освіта*. 2022. № 2(9). С. 289–296. https://doi.org/10.31499/2618-0715.2(9).2022.267367

11. Савельчук, І. Інноваційні соціальні послуги в гуманітарних програмах міжнародних організацій та їх вплив на стійкість громад. *Соціальна робота та соціальна освіта*, 2026. № 1(16), С. 101–108. https://doi.org/10.31499/2618-0715.1(16).2026.355746

12. Серга, Т., Щербина, С. Соціальне проєктування: сутність, призначення, методологія. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*, 2024. № 1(54), С. 195–199. https://doi.org/10.24144/2524-0609.2024.54.195-199

13. Столярик, О., Семигіна, Т. Концепція посттравматичного зростання: між ресурсом і нормативним тиском у соціальній роботі з травмою. *Соціальна робота та соціальна освіта*, 2026. №2(17), С.161–172. https://doi.org/10.31499/2618-0715.2(17).2026.361259

14. Чайка, І., Цокур, Є. Соціальний аудит в проєктній діяльності організацій третього сектору. *Вівчливість. Humanitas*, 2025. №2, С.245–252. https://doi.org/10.32782/humanitas/2025.2.31

15. Швед, О. Розробка соціальних проєктів як вид діяльності соціальних працівників. *Вівчливість. Humanitas*, 2023. №3, С.150–156. https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.3.20

16. Sinai-Glazer, H., Krane, J. 'It's Technical': Textually Mediated Helping Relationships in Public Social Services. *The British Journal of Social Work,* 2023. №53(6), P. 3146–3163. https://doi.org/10.1093/bjsw/bcad102.

17. Morley, C., Marshall, L., Leggatt-Cook, C. How Can Critical Reflection Improve Social Work Practice with Children and Families? *The British Journal of Social Work,* 2023. №53(6), P.3181–3199. https://doi.org/10.1093/bjsw/bcad088

18. Campomori, F., Casula, M., Kazepov, Y. Understanding social innovation in refugee integration: actors, practices, politics in Europe. Innovation: *The European Journal of Social Science Research,* 2023. № 36(2), P. 158–170. https://doi.org/10.1080/13511610.2023.2211893

19. Bozic, A. Unpacking social innovation by nonstate service providers in the challenging social work practice. *Journal of Comparative Social Work,* 2022. № 17(2). https://doi.org/10.31265/jcsw.v17i2.416.

20. Nouman, H., Cnaan, R. A. Community social workers as social entrepreneurs: Lessons from Israel. *International Social Work*, 2024. № 67(2), P. 397–410. https://doi.org/10.1177/00208728221149283

21. Lefevre, M., Hampson, M., Goldsmith, C. Towards a Synthesised Directional Map of the Stages of Innovation in Children's Social Care. *The British Journal of Social Work,* 2023. № 53(5), P. 2478–2498. https://doi.org/10.1093/bjsw/bcac183.

REFERENCES:

1. Butenko, N., & Tulin, K. (2025). Proiektnyi pidkhid u roboti z LZhV u period viiny [Project approach in work with People Living with HIV during the war]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriia: «Pedahohika. Sotsialna robota»*, 1(56), 32–38. https://doi.org/10.24144/2524-0609.2025.56.32-38 [in Ukrainian].

2. Hutsuliak, L. (2025). Rol sotsialnoi diahnostyky v proiektnii diialnosti [The role of social diagnostics in project activities]. *Vvichlyvist. Humanitas*, 1, 44–48. https://doi.org/10.32782/humanitas/2025.1.7 [in Ukrainian].

3. Karpenko, O., Savelchuk, I., & Kotelevets, A. (2026). Orhanizatsiia konsultuvannia dlia vrazlyvykh hrup naselennia yak forma mizhvidomchoi vzaiemodii u sferi sotsialnykh posluh [Organisation of counselling for vulnerable population groups as a form of interagency cooperation in the field of social services]. *Sotsialna robota ta osvita*, 13(1), 39–49. https://doi.org/10.25128/2520-6230.26.1.3 [in Ukrainian].

4. Kolomiiets, O. H., & Demydenko, T. M. (2023). Sotsialni proiekty yak instrument vprovadzhennia innovatsii u sotsialnii roboti [Social projects as a tool for implementing innovations in social work]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriia: «Pedahohika. Sotsialna robota»*, 2(53), 61–66. https://doi.org/10.24144/2524-0609.2023.53.61-66 [in Ukrainian].

5. Kolomiiets, O., Demydenko, T., & Rozhko, N. (2025). Molodizhni sotsialni proiekty i prohramy yak instrumenty aktyvizatsii molodi u hromadi [Youth social projects and programmes as tools for enhancing youth engagement in the community]. *Sotsialna robota ta sotsialna osvita*, 2(15), 200–207. https://doi.org/10.31499/2618-0715.2(15).2025.343536 [in Ukrainian].

6. Koliada, T., & Koliada, N. (2021). Sotsialne proiektuvannia yak tvorchyi protses [Social project design as a creative process]. *Sotsialna robota ta sotsialna osvita*, 2(7), 35–42. https://doi.org/10.31499/2618-0715.2(7).2021.244073 [in Ukrainian].

7. Liakh, V. (2024). Pidkhody do klasyfikatsii sotsialnykh proiektiv hromadskykh orhanizatsii [Approaches to the classification of social projects of non-governmental organisations]. *Vvichlyvist. Humanitas*, 2, 72–79. https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.2.11 [in Ukrainian].

8. Matiushenko, O. B. (2022). Sotsialnyi dyzain: teoretychni pidkhody do vyznachennia [Social design: Theoretical approaches to definition]. *Problemy suchasnykh transformatsii. Seriia: Pravo, derzhavne upravlinnia ta administruvannia*, 4. https://doi.org/10.54929/2786-5746-2022-4-02-01 [in Ukrainian].

9. Romanovska, L. (2020). Osoblyvosti sotsialnoho proiektuvannia v sotsialnii roboti [Features of social project design in social work]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*, 1(68), 104–108. https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.68-1.21 [in Ukrainian].

10. Savelchuk, I. B., & Kotykova, O. M. (2022). Innovatsii yak chynnyk yakisnykh zmin v sotsialnii roboti ta sotsialnii osviti [Innovations as a factor of qualitative changes in social work and social education]. *Sotsialna robota ta sotsialna osvita*, 2(9), 289–296. https://doi.org/10.31499/2618-0715.2(9).2022.267367 [in Ukrainian].

11. Savelchuk, I. (2026). Innovatsiini sotsialni posluhy v humanitarnykh prohramakh mizhnarodnykh orhanizatsii ta yikh vplyv na stiikist hromad [Innovative social services in humanitarian programmes of international organisations and their impact on community resilience]. *Sotsialna robota ta sotsialna osvita*, 1(16), 101–108. https://doi.org/10.31499/2618-0715.1(16).2026.355746 [in Ukrainian].

12. Serha, T., & Shcherbyna, S. (2024). Sotsialne proiektuvannia: sutnist, pryznachennia, metodolohiia [Social project design: Essence, purpose, methodology]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriia: «Pedahohika. Sotsialna robota»*, 1(54), 195–199. https://doi.org/10.24144/2524-0609.2024.54.195-199 [in Ukrainian].

13. Stoliaryk, O., & Semyhina, T. (2026). Kontseptsiia posttravmatychnoho zrostannia: mizh resursom i normatyvnym tyskom u sotsialnii roboti z travmoiu [The concept of post-traumatic growth: Between resource and normative pressure in trauma-informed social work]. *Sotsialna robota ta sotsialna osvita*, 2(17), 161–172. https://doi.org/10.31499/2618-0715.2(17).2026.361259 [in Ukrainian].

14. Chaika, I., & Tsokur, Ye. (2025). Sotsialnyi audyt v proiektnii diialnosti orhanizatsii tretoho sektoru [Social audit in the project activities of third-sector organisations]. *Vvichlyvist. Humanitas*, 2, 245–252. https://doi.org/10.32782/humanitas/2025.2.31 [in Ukrainian].

15. Shved, O. (2023). Rozrobka sotsialnykh proiektiv yak vyd diialnosti sotsialnykh pratsivnykiv [Development of social projects as a type of social workers' professional activity]. *Vvichlyvist. Humanitas*, 3, 150–156. https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.3.20 [in Ukrainian].

16. Sinai-Glazer, H., & Krane, J. (2023). 'It's technical': Textually mediated helping relationships in public social services. *The British Journal of Social Work*, 53(6), 3146–3163. https://doi.org/10.1093/bjsw/bcad102.

17. Morley, C., Marshall, L., & Leggatt-Cook, C. (2023). How can critical reflection improve social work practice with children and families? *The British Journal of Social Work*, 53(6), 3181–3199. https://doi.org/10.1093/bjsw/bcad088.

18. Campomori, F., Casula, M., & Kazepov, Y. (2023). Understanding social innovation in refugee integration: Actors, practices, politics in Europe. *Innovation: The European Journal of Social Science Research*, 36(2), 158–170. https://doi.org/10.1080/13511610.2023.2211893.

19. Bozic, A. (2022). Unpacking social innovation by nonstate service providers in the challenging social work practice. *Journal of Comparative Social Work*, 17(2). https://doi.org/10.31265/jcsw.v17i2.416.

20. Nouman, H., & Cnaan, R. A. (2024). Community social workers as social entrepreneurs: Lessons from Israel. *International Social Work*, 67(2), 397–410. https://doi.org/10.1177/00208728221149283.

21. Lefevre, M., Hampson, M., & Goldsmith, C. (2023). Towards a synthesised directional map of the stages of innovation in children's social care. *The British Journal of Social Work*, 53(5), 2478–2498. https://doi.org/10.1093/bjsw/bcac183.

Інформація про використання штучного інтелекту. У процесі підготовки публікації інструменти генеративного штучного інтелекту виключно з метою вичитування тексту та перекладу анотації. Усі ідеї, висновки та наукові твердження належать автору, який несе повну відповідальність за зміст, точність і доброчесність публікації.

Дата першого надходження статті до видання: 13.08.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 09.09.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 04.11.2026